



СЕКЦІЯ 5. Перспективи розвитку українського бізнесу в європейському економічному просторі

Проект співфінансується Європейським Союзом, проте висловлені погляди та думки належать лише авторам цього проекту і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність.

Зюзя А.О.

Науковий керівник

Галайчук І. О.

Студент

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

ДИНАМІКА ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Україна, з часів набуття статусу незалежної держави, активно почала позиціонувати себе як повноцінний учасник міжнародних економічних відносин. В тому числі, і шляхом набуття членства у складі міжнародних фінансово-кредитних інституцій.

Зокрема, у вересні 2022 р. Україна відзначала 30-ту річницю свого членства та співпраці з Міжнародним валютним фондом. Протягом цього періоду міжнародна інституція систематично підтримувала реформування та прагнення України до стійкого розвитку. Загалом, станом на вересень 2022 р., в рамках 13 програм співробітництва МВФ виділив для України близько 37 млрд. дол. для впровадження низки структурних реформ у сферах монетарної та фіскальної політики, банківської, судової і податкової системи, митниці, державного управління, боротьби з корупцією, ринку землі та медицини [1].

У 2022 р. Україна відзначала й 30 років співпраці з Групою Світового банку. Насьогодні, Україна входить до складу усіх структур Групи Світового банку: Міжнародного банку реконструкції та розвитку (IBRD), Міжнародної фінансової



2023

корпорації (IFC), Міжнародної асоціації розвитку (IDA), Багатосторонньої агенції з гарантування інвестицій (MIGA), Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних спорів (ICSID) [2]. Найбільш активно відбувається співробітництво України з МБРР.

Зважаючи на таку історію відносин, не випадково, що саме Міжнародний валютний фонд та Група Світового банку першими розпочали надання фінансової підтримки Україні у зв'язку із повномасштабним вторгненням Росії (табл. 1).

Аналіз табл. 1 дозволяє стверджувати, що Група Світового банку, Міжнародний валютний фонд та Європейський Союз є основними донорами міжнародної фінансової допомоги Україні в умовах військового стану. Ця допомога надходить до України як за попередньо погодженими у 2022 р. програмами, так і за екстреними проєктами. Зокрема, у 2024 р. почне реалізовуватися «Екстрений проєкт надання інклюзивної підтримки для відновлення сільського господарства України (ARISE)», фінансований МБРР. У 2023 – 2024 рр. реалізуються 11 проєктів у державному секторі України за фінансової допомоги ЄБРР.

ЄС та Уряд Німеччини розпочали програму «EU4Business: відновлення, конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП». Варта уваги спільна ініціатива Міжнародної фінансової корпорації (IFC) та Американської корпорації з фінансування міжнародного розвитку (DFC), що передбачає підтримку українських птахівників і виробників зерна, малого та середнього бізнесу; гарантії програми Міжнародної фінансової корпорації; страхування від політичних ризиків.

Таблиця 1

**Програми міжнародної підтримки України від початку
повномасштабного вторгнення Росії у лютому 2022 р.***

Програма / проєкт	Донор	Сума та умови
Макрофінансова допомога	ЄС	18 млрд євро. Термін погашення кредиту 35 років, відсотки та інші платежі за обслуговування боргу компенсуватимуть країни ЄС
Extended Fund Facility	МВФ	15,6 млрд дол. Н/д
PEACE in Ukraine	Світовий банк, США	10,9 млрд дол. Грант
	Великобританія	1 млрд дол. Строк погашення гарантії 19 років із 5-річним пільговим періодом
HEAL Ukraine	СБ, МБРР	500 млн дол. Н/д
5 проєктів в різних сферах	DFC, IFC	385 млн дол.
ARISE	МБРР	700 млн дол. Гранти + «Доступні кредити 5 – 7 – 9»
11 проєктів у державному секторі	ЄБРР	2,364 млрд євро. Кредити під державну гарантію
Ukraine Facility	ЄС	50 млрд євро. Н/д
«EU for Ukraine Initiative»	ЄІБ	1,05 млрд євро
EU4Business	ЄС та Уряд Німеччини	3 млрд євро. Мікро-гранти для підприємців
Фінансовий діалог	Японія	7,6 млрд дол. Пільгове кредитування
Програма співробітництва	Канада	3,5 млрд дол. Адміністративний рахунок МВФ, «Облігації суверенітету України», пільгове кредитування



2023

Продовження таблиці 1

Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund	СВ	34 млрд дол. Пільгові кредити
Компенсаційна комісія	G7, СБ, ЄК, МВФ	Репарація заморожених російських активів
“Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління в Україні”	МБРР, МАР	16,5 млрд доларів США та 1,4 млрд євро. Позики МБРР, кредити МАР, гранти Цільового фонду багатьох донорів
“Конкурентоспроможна економіка України”	USAID	13 млрд дол. Прямая бюджетна підтримка 1,4 млрд дол. Гуманітарна допомога 800 млн. Ініціативи розвитку

* узагальнено автором з джерел [3 – 8]

Починаючи з лютого 2022 р., загальна сума фінансової підтримки Групи Світового банку для України становить понад 38 млрд дол. США. Станом на 22.11.2023 р., понад 29 млрд дол. (або 76 % загального обсягу фінансування) вже надійшли до України. Понад 90 % цього фінансування було надано донорами з розвитку (рис. 1) [9].

Аналіз рис. 1. демонструє, що найбільшими за обсягами є програми «Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління (PEACE)» (передбачено 23,426 млрд дол. фінансування), програма у рамках підготовки до мобілізації коштів (6,44 млрд дол.), «Фінансування на відновлення в умовах надзвичайної економічної ситуації в Україні (ВІЛЬНА Україна)» (2,25 млрд дол.).

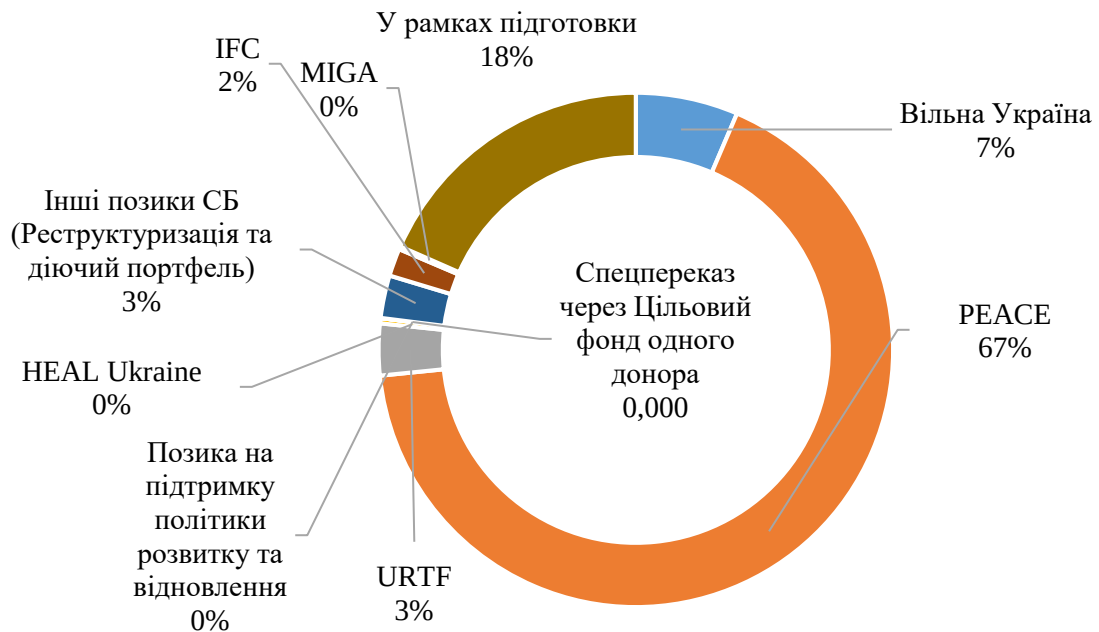


Рис. 1. Структура фінансової підтримки України Світовим банком за основними програмами підтримки з лютого 2022 р., %

* побудовано автором на основі джерела [9]

Варто відмітити високу активність ЄС та його інституцій у наданні міжнародної допомоги Україні. Як зазначила президент Європейського банку реконструкції та розвитку Оділь Рено-Бассо, Банк має наміри зосередитись на енергетичному секторі України для посилення енергетичної безпеки країни та стабілізації ринку електроенергії в Україні, інших секторах критичної інфраструктури, а також інвестиції в приватний сектор. Підтримка ЄБРР планується бути спрямована в усі сегменти енергетичного сектору України. Зокрема, передбачається покриття критичних операційних витрат НЕК “Укренерго”; фінансування стратегічних резервів газу НАК “Нафтогаз України”; аварійне відновлення ПрАТ “Укргідроенерго”. Зазначена підтримка планується бути наданою у формі кредитів сумою від 150 до 200 млн. євро під державні гарантії [7].

Розподіл фактично залученого міжнародного фінансування за пріоритетними галузями наведено на рис. 2.

Аналіз рис. 2 дозволяє стверджувати, що найбільші обсяги міжнародного фінансування наразі спрямовуються на задоволення потреб енергетичної підтримки (837 млн дол. США), гуманітарне розмінування (169 млн дол. США), відновлення пошкодженого житла (25 млн дол. США), допомогу приватному сектору (206 млн дол. США) та відновлення критичної інфраструктури (2,6 млрд дол. США). Проте загальний обсяг потреби у фінансуванні потреб швидкого відновлення України оцінюється у 14,1 млрд дол. США [10].

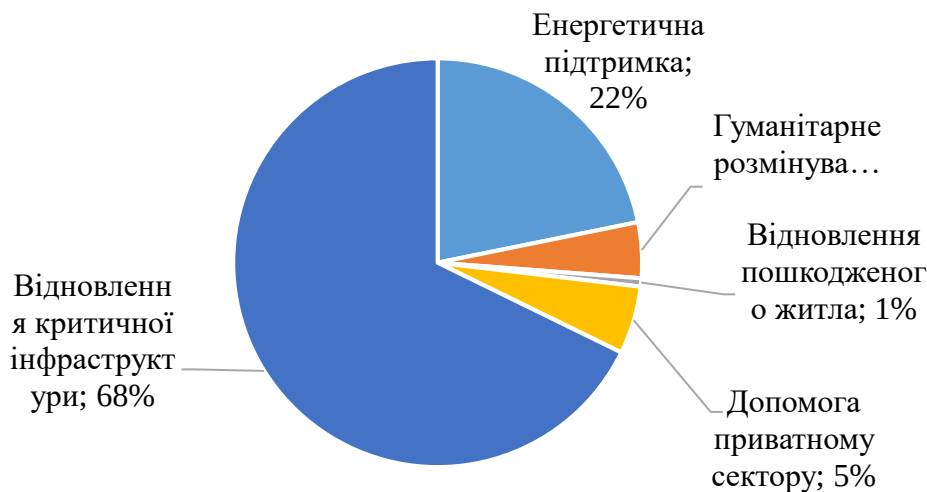


Рис.2. Структура розподілу міжнародного фінансування, залученого на потреби швидкого відновлення України (станом на 13.07.2023 р.), %*
* побудовано автором за джерелом [10]

Насьогодні Україна є надзвичайно залежною від міжнародної фінансової допомоги, що пояснюється необхідністю спрямування усіх доходів Державного бюджету на забезпечення військових потреб. Основними донорами міжнародної фінансової допомоги України є Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку та Європейський союз.

Список використаної літератури:

1. Мінфін: 30 років співпраці з МВФ. Урядовий портал. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-30-rokiv-spivpratsi-z-mvf>.
2. Мінфін: 30 років співпраці зі Світовим банком. 03.09.2022 р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-30-rokiv-spivpratsi-zi-svitovym-bankom>.



3. Мінфін: Американська корпорація з фінансування міжнародного розвитку оголосила п'ять нових проєктів в Україні на понад 380 мільйонів доларів США. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/amerykanska-korporatsiia-z-finansuvannia-mizhnarodnoho-rozvytku-oholosyla-piat-novykh-proektiv-v-ukraini-na-ponad-380-milioniv-dolariv-ssha>.

4. Мінфін: Міжнародна фінансова допомога у листопаді 2023 року. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/mizhnarodna-finansova-dopomoha-u-lystopadi-2023-roku>.

5. Мінфін: Міжнародна фінансова допомога у жовтні 2023 року. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/mizhnarodna-finansova-dopomoha-u-zhovtni-2023-roku>.

6. Україна ініціювала залучення міжнародної допомоги в галузь сільського господарства. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-initsiiuvala-zaluchennia-mizhnarodnoi-dopomohy-v-haluz-silskoho-hospodarstva>.

7. Сергій Марченко та Президент ЄБРР Оділь Рено-Бассо обговорили перспективи подальшої співпраці. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/serhii-marchenko-ta-prezydent-iebr-odil-reno-basso-obhovoryly-perspektyvy-podalshoi-spivpratsi>.

8. Відбулася зустріч представників Міністерства фінансів України та Європейського інвестиційного банку. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/vidbulasia-zustrich-predstavnykiv-ministerstva-finansiv-ukrainy-ta-ievropeiskoho-investytsiinoho-banku>.

9. Мобілізована Світовим банком фінансова підтримка для України з 24 лютого 2022 року. The World Bank. 22.11.2023. URL : <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/brief/world-bank-emergency-financing-package-for-ukraine>.

10. Сергій Марченко: 3,87 млрд доларів США було залучено від міжнародних партнерів на швидке відновлення цього річ. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/serhii-marchenko-387-mlrd-dolariv-ssha-bulo-zalucheno-vid-mizhnarodnykh-partneriv-na-shvydke-vidnovlennia-tsohorich>.